

LEVANTUL

DE ACELAȘI AUTOR

- Faruri, vitrine, fotografii*, poeme, Cartea Românească, București, 1980
- Poeme de amor*, Cartea Românească, București, 1982
- Totul*, poeme, Cartea Românească, București, 1984
- Visul* (în edițiile următoare *Nostalgia*), povestiri, Cartea Românească, București, 1989; Humanitas, București, 1993
- Levantul*, poem epic, Cartea Românească, București, 1990; Humanitas, București, 1998 (și audiobook, adaptare teatrală și adaptare pentru teatru radiofonic)
- Visul chimeric*, studiu critic, Litera, București, 1991
- Travesti*, roman, Humanitas, București, 1994; a devenit roman grafic în limba franceză
- Dragostea*, poeme, Humanitas, București, 1994
- Orbitor. Aripa stângă*, roman, Humanitas, București, 1996
- Dublu CD*, poeme, Humanitas, București, 1998
- Postmodernismul românesc*, studiu critic, Humanitas, București, 1999
- Jurnal I*, Humanitas, București, 2001
- Orbitor. Corpul*, roman, Humanitas, București, 2002
- Enciclopedia zmeilor*, carte pentru copii, Humanitas, București, 2002
- Pururi tânăr, înfășurat în pixeli*, publicistică, Humanitas, București, 2003
- Parfumul aspru al ficțiunii*, audiobook, Humanitas, București, 2003
- Plurivers* vol. I și II, poeme, Humanitas, București, 2003
- Cincizeci de sonete*, poeme, Brumar, Timișoara, 2003
- De ce iubim femeile*, povestiri, Humanitas, București, 2004 (și audiobook)
- Baroane!*, publicistică, Humanitas, București, 2005
- Jurnal II*, Humanitas, București, 2005
- Orbitor. Aripa dreaptă*, roman, Humanitas, București, 2007
- Dublu album*, poeme, Humanitas, București, 2009
- Nimic*, poeme, Humanitas, București, 2010
- Frumoasele străine*, povestiri, Humanitas, București, 2010
- Zen. Jurnal 2004–2010*, Humanitas, București, 2011
- Ochiul căprui al dragostei noastre*, publicistică și proză, Humanitas, București, 2012
- Fata de la marginea vieții*, proză, Humanitas, București, 2014
- Solenoid*, roman, Humanitas, București, 2015

Mircea Cărtărescu

LEVANTUL

Note, comentarii, glosar și postfață de
COSMIN CIOTLOȘ

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

La prețul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea timbrului literar.

Redactor: Radu Gârmacea
Coperta: Dan Stanciu
Tehnoredactor: Iuliana Constantinescu
Corector: Iuliana Glăvan
DTP: Dan Dulgheru

Tipărit la Monitorul Oficial R.A.

© HUMANITAS, 1998, 2016

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Cărtărescu, Mircea
Levantul / Mircea Cărtărescu; note, comentarii, glosar
și postfață: Cosmin Ciotloș. – Ed. a 6-a. – București: Humanitas, 2016
Conține bibliografie
ISBN 978-973-50-5202-7
I. Ciotloș, Cosmin (ed. șt.)
821.135.1-1

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021 408 83 50, fax 021 408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382 / 0723 684 194

O, LEVANT, LEVANT FERICE...

Levantul exista în mintea mea cu mult înainte să-mi vină ideea să-l scriu. Într-un anume sens, m-am născut și am crescut în această carte, care ar putea fi numită, de aceea, o carte de memorii. Fiindcă Levantul este o reprezentare și un elogiu în același timp ale graiului muntenesc. El reprezintă, în geneza minții mele, filiația mamei. Mama, Maria Badislav, s-a născut în satul Tântava de lângă București. Tatăl ei, Dumitru Badislav, poreclit Babuc, e un personaj care mi-a dominat copilăria (se spunea de altfel că semăn cu el). La Tântava toți vorbeau în graiul muntenesc pur, care pare agramat și brut pentru că nu seamănă cu limba literară. Dezacordul dintre subiect și predicat, cuvintele deformatate regional („Mă doare picerele, maică“, zicea câte o bătrână), primitivismul vocabulelor „dă“ și „pă“, dar mai ales diferențele de accent, rezezeala discursului, năvitărea „mexicană“ a inflexiunilor mă uimeau și mă încântau când eram copil. Unde unii ar fi văzut caricatură, eu vedeam expresivitate și forță. Nimic nu-mi plăcea mai mult decât să casc gura la cei mari, la mama și surorile ei, când se adunau în casa bătrânească, spărgeau nuci pe măsuta rotundă înconjurată de scăunele cu trei picioare și sporovăiau sub privirile smălțuite ale sfinților din icoane. Acasă, la București, mama își schimba felul de a vorbi, o dădea pe orășenește, dar un ușor damf din vechiul grai rămânea.

Pe Bolintineanu l-am descoperit prin clasa a șasea, și cred că poezia lui a fost a doua haltă în drumul meu către Levant. Tata n-avea multe cărți în bibliotecă, și cele care erau m-ar fi uimit azi prin eteroclitul lor. O știam pe fiecare-n parte cum își știu fetițele păpușile. Una dintre ele era Legende istorice de D. Bolintineanu, cărțuție scundă și pântecoasă din colecția B.P.T., tipărită pe o hârtie roz-murdar, încât abia dacă se deslușeau literele. Mă-ntindeam serile pe capacul lucios al lăzii de la studio, în camera mea de pe Ștefan cel Mare, și, în hureitul tramvaielor, citeam atât de straniile poezii ale acestui ridicol și sublim poet academic, care pentru mine a fost mereu echivalentul pompieristicului Meissonier pentru Dalí. Citeam pagină după pagină de istorisiri puse-n versuri de carton, de butaforii orientale, de mări cu valuri pictate cu vopsele de panaramă. Mă încântau staticul „legendelor“ sale (un fel de tablouri vivante eroice), lipsa totală de sânge și viață a eroilor lui, reduși, ca personajele lui Urmuz, la favoriți, rochie și... discurs, auto-parodia patriotardă a gesticulației lor. Regăseam în Bolintineanu – pe care aveam să-l gratulez mai târziu cu titulatura de „genia dâin Bolintin“ – vorbirea mamei mele și-a rudelor ei, nesiguranța formelor flexionare, enorma bufonerie a unor versuri precum „Căpitanii trage spadele din teacă“. Mă topeam de plăcere citindu-i Orientalele pline de toponime exotice și de turcisme bizare. Mă distra să citesc, aproape la fiecare cuvânt, trimiteri în subsolul paginii. Esmé era cea mai frumoasă femeie „de la Tunis la Batum“. „Gul roșește“ când o vede. Sânul ei e cuprins gîngăș de un „sîrmali-elek“. Patimile „murmur“ în pieptul ei. Ce limbă curioasă, ce topică și ce morfologie chinuită! Cred că atunci, în lungile seri de lectură din camera mea cu fereastră panoramică, pe care se vedea un București de stuc și

olane întins leneș până la linia orizontului, am prins algoritmul graiului muntenesc în varianta lui scrisă, de zece ori mai cara-ghioasă, dar și mai delicioasă prin asta, decât cea vorbită. Am găsit mai târziu același limbaj – nu însă împins până la deplina lui sonoritate – la mai puțin dăruiții Alexandrescu sau Heliade, la Iancu Văcărescu (cu cășcioara lui de pe vârful de delușor, p-unde trece o apșoară etc. etc.) sau la Cârlova. Veac de aur al muntenismului, „secol nobil“ în care „aș trăi în veci dă veci“! Ciudat că n-am avut răbdare atunci, în școala generală, să citesc și lungul poem de la sfârșitul cărții, numit Conrad, ce povestea isprăvile unui june poet prin întreg Arhipelagul. Arhipelag... Încă un cuvânt care descleiază din mine o întreagă lume. Unul dintre primele filme pe care le-am văzut vreodată se numea, țin bine minte, Pescarii din Arhipelag, și îmi amintesc la fel de bine reacția dramatică pe care, la vârsta de nici patru ani, am avut-o la auzul acestui cuvânt. O emoție răvășitoare, ca și când l-aș fi știut bine, ca și când el ar fi fost în memoria mea de dinainte de a mă naște.

Am citit Conrad abia în facultate, când deja scrisesem foarte multă poezie (post)modernă fără să simt că exprimasesem mare lucru din ceea ce simțeam că aveam de spus. Mă săturasem de poezia progresivă și de optzecism, nu mai încăpeam acolo și știam că aveam să evadez curând către alte spații. Mă gândeam să scriu un ciclu de poeme numit „Retro (versiuni)“ în care să restaurez sau să recondiționez monumente poetice ale trecutului. Scrisesem deja vreo cincisprezece poezii, pe care le-am inclus mai târziu aproape în întregime în Levantul („Așa cum noaptea, pe bolta scânteietoare, / Apare șoldul plin și răcoros al lunii...“ sau „E toamnă. Se aude în berărie tacul, / Bătrânii-ndeasă-n pipe tutunul cu futacul...“), când mi-a picat iar în mâini Bolintineanu,

și cartea – căci destinul, nu-i așa... – s-a deschis singură la Conrad, la mărețul lui început ce aminteste așa de bine de periplurile lui „Bairon“ din Childe Harold. Am citit Conrad în întregime, l-am recitat și am știut atunci că nu vreau să scriu poezii separate, ci un mare poem în alexandrini, un poem în care sufletul meu levantin să poată în sfârșit respira. L-am început în 1987, cred că era primăvară (n-am răbdare să-mi consult acum jurnalul), și-mi amintesc că l-am scris în între-gime la bătrâna mea mașină de scris Erika pe care mi-o cumpă-rase tatăl meu în primul an de facultate. Acum literele ei erau tocite de atâtea poezii (și proze chiar, căci Nostalgia mea e an-terioară Levantului), iar eu eram un amărât de profesor la o școală generală din fundul Colentinei, proaspăt căsătorit și cu o proaspătă fetiță în cărucior. Așa că am început Levantul pe un colț de masă de bucătărie acoperită cu mușama, bătând la mașină cu o mână, iar cu cealaltă împingând căruțul înainte și-napoi pe vinilul murdar al bucătăriei. N-am avut nici un fel de plan, nici un fel de idee despre ce vreau să fac. Timp de un an și jumătate am scris vreo șapte mii de versuri lăsându-mă, pur și simplu, purtat de „zefirii“ stilurilor și-ai prozodiei. În fiecare zi reciteam ce scrisesem cu o zi în urmă și scriam în con-tinuuare. Ion Barbu a pus și el umărul la greul car al epopeii mele. Cum să nu-l regăsești în versuri ca: „Se vărsa umbrirea serei în arhipelag, și mii / Cornulețe scot din valuri insulele fu-murii“? Budai-Deleanu, cel mai muntean dintre ardeleni, îmi era și el aproape. Și toți (practic, toți!) ceilalți... Au fost vre-muri extraordinar de fericite. Niciodată nu m-am mai simțit atât de locuit, de posedat de cineva mai mare și mai înțelept. „Peana“ îmi fugea pe hârtie fără voia mea, inventând ea sin-gură personaje și fapte și gânduri. Zenaida a apărut dintr-o

nevoie retorică: înșirarea grațiilor unor femei din neamuri felurite; Languedoc, literalmente, „dântr-un pumn izbit în masă”; vestitul Ampotrofig dintr-un nume găsit în listele lui Caragiale; Zotalis din amintirea unui coleg de școală. Iaurta și piraiții sunt desprinși direct din epistolele către Alecsandri ale lui Ion Ghica, alt muntean, alt realist magic din Arhipelag. Și alții, și alții veneau mereu evocați de un nume, de o aromă, de o rimă, de o reminiscență livrescă. După vreo trei cânturi am știut că poemul avea să fie o epopée clasică, în douăsprezece părți, și că va cuprinde o lume autosuficientă și completă, cu geografia și istoria ei, cu poveștile ei amoroase și politicești, cu intrigile și trădările ei, cu filozofia și fantasmemele ei. Ultimele părți, tot mai transparent pamfletare, le-am scris cu urechea lipită de radio, ascultând, ca toată lumea, Europa Liberă. Vodă „și al lui perfect orând“ mai aveau foarte puțin de trăit...

Am terminat poemul prin toamna lui 1989, cu câteva luni înainte de „revoluțiunea“ ce-avea să se dovedească la fel de suspectă ca și cea din poema mea: „Știu, e un eșec penibil, știu, țaruki și paluki...“ Nici prin cap nu mi-a trecut să predau textul unei edituri. Aveam la Cartea Românească, de patru ani, Nostalgia. În fiecare lună mi se mai tăia din ea. În schimb, am citit o bună parte din text la cenaclul Junimea, condus de profesorul Ovid S. Crohmălniceanu, care pe vremea aceea îmi era un fel de bunic și mentor deodată: îmi citea fiecare carte și-mi dădea sfaturi extraordinar de prețioase. Travesti, de pildă, ar fi fost complet ratat fără intervenția lui. A trebuit să-i refac structura în întregime (căci îl terminasem și încă nu-nțelegeam nimic din el). La Junimea veneau o bună parte dintre cei mai dotați scriitori ai generației mele. Îmi citisem și prozele aici, dar niciodată n-am avut mai mult succes decât cu părțile succesive din

Levantul. *Mă și speriasem de cât de mult păreau să le placă. Citeam câte-un cânt pe măsură ce-l terminam, și reacția profesorului, a colegilor și-a publicului din sală m-a încurajat enorm. Mai târziu, Croh mi-a mărturisit că nu crezuse multă vreme că voi fi în stare să duc proiectul la bun sfârșit. Pe parcurs, devenise și tot mai îngrijorat în privința șanselor de publicare a poemului: cine credea pe-atunci că sfârșitul comunismului avea să vină în doar câteva luni? După ce am citit cântul al unsprezecelea, pe care mă amuzasem să-l dramatizez, repetând în grotesc scenele cele mai cunoscute din Vlaicu-vodă, Despot-vodă, Răzvan și Vidra, Apus de soare și, fîrește, O scrisoare pierdută, Croh m-a luat deoparte și mi-a spus că, dacă restul poemului ar mai merge cum ar mai merge, pentru acest cânt aș putea avea mari neplăceri: „E prea transparent, nu se poate cu nici un chip...“ Așa că am scris un alt cânt al unsprezecelea, mai puțin virulent politic (dar poate cu mai multă greutate poetică), iar pe cel dramatizat l-am lăsat deoparte, ba chiar am fost gata să-l arunc.*

După revoluție, prioritatea mea numărul unu a fost să public Levantul. Credeam enorm în această carte. Râdeam și plângeam recitind din paginile ei. I-am dat-o imediat unui alt mare și neuitat prieten, poetul Florin Mugur, redactor la Cartea Românească, care n-a schimbat nici o virgulă în manuscris. În ultima clipă am adăugat „Argumentele“ în fruntea fiecărui cânt. Mi se pare acum o idee foarte bună, pentru că ele sunt în același timp un index al fragmentelor din poem și mici poeme în sine, absurde și simpatice prin alăturarea fortuită a unor sintagme heteroclite, cam ca într-o cunoscută rubrică a Dilemei. Am adăugat, în anexă, și cântul al unsprezecelea, dramatizat, care deodată a început să-mi placă la nebunie. Coperta, minu-

nată, îi aparține lui Dan Stanciu, și galbenul acela de carte veche al primei ediții îl am mereu în minte când mă gândesc la poem. Pe spate, Croh scrie câteva inspirate și nemeritate rânduri ce parcă fac parte din Levantul dintotdeauna: „Dacă Bolintineanu ar fi avut acces la lumea de curății geometrice cărora li se închina Ion Barbu? Dacă pe Eminescu l-ar fi mișcat zbulciumul din sufletul unui Manoil? Dacă lui Arghezi i-ar fi venit gustul să rescrie el Țiganiada? Dacă ar fi presimțit pașoptiștii noștri că se va ivi pe meleagurile române un tiran fără pereche și porneau să-l ia în târbacă, așa cum știau ei, cu cântecele comice și monoloage autodemascatoare? Dacă ar învia epopeea? Toate acestea par doar ipoteze fanteziste pentru spiritul modern, convins că după revoluțiile poetice, a căror inițiativă a avut-o, nu se mai poate scrie ca înainte. Osteneală degeaba, Philosophie des als ob. Numai că în artă fantezia va avea mereu ultimul cuvânt. Iar Vaihinger rămâne oricând la modă. Ne-o dovedește Mircea Cărtărescu, compunând Levantul, formidabilă reactivare de forțe latente ale poeziei românești din cele mai vechi timpuri până azi, adevărat manifest literar postmodern, în care vedem pe viu cum o întreagă experiență lirică e reluată cu uimitoare inventivitate și lucrează ca să dea un asemenea produs încântător. Sunt aici jocuri de oglinzi fascinante, mari aripi ale imaginației bătând nebunește spre absolut, humor și înfiorări spirituale profunde, altoiuri fecunde și inovații temerare, candoare și savanterie. Ba poate chiar atâta farmec încât să împace cu poezia și pe cei care au renunțat să o mai citească“.

MIRCEA CĂRTĂRESCU
2004

„Dacă în Epigonii veți vedea laude pentru poeți ca Bolliac, Mureșan și Eliade, acelea nu sunt pentru meritul intern al lucrărilor lor, ci numai pentru că, într-adevăr, te mișcă acea naivitate sinceră, neconștiută, cu care lucrau ei. Noi, cești mai noi, cunoaștem starea noastră, suntem treji de suflarea secolului și de aceea avem atâta cauză de a ne descuraja.“

M. EMINESCU

CÂNTUL ÎNTÂI

*O, Levant, Levant ferice! ♦ A ta soră, Zenaida ♦ Se vărsa umbrirea
serii ♦ Când plânge filomela ♦ Iată sara se-ndesește ♦ E Iaurta
chiorul, spaima apelor din jur de Zant ♦ Ești ingles? ♦ Of, Zotalis,
biet Zotalis! ♦ Țaruki i paluki ♦ El vedea un nor de sânge ♦
Manoile, cum te plâng!*

Floare-a lumilor, val verde cu lucori de petre rare,
Mări pe care vase d-aur port piper și scorișoare,
Părând piepșteni trecuți molcom printr-un păr împarfumat,
Strop de rouă-n care ceriul e cu nouri mestecat,
O, Levant, în cari zefirul umfle-ai sei obraji de zeu,
Cu simșiri aprinse umpli neguros sufletul meu!
O, Levant, Levant ferice, cum nu simți a mea turbare,
Cum nu vede al tău ochiu cu văpăi de chihlimbare
Noaptea turbure din peptu-mi, zbuciumul ce am în sân,
De când sunt deștept pe lume, de când știu că sunt român!
Cum n-am ochii mii, ca Argus, ca cu mii de lăcrimioare
Să jelesc ticăloșita a poporului meu stare,
Preste care lupi și pardoși s-au făcut stăpâni deplin
Zgârâind cu gheare lunge al Valahiei drag sân!“

Astfel cugeta un june pe-un caic ce zbura iute
De la Corfu pân-la Zante¹ peste apele hirsute
Ce spărgeau în vălurele soarele ce sta să cază
Prin vâpăi de foc și miniu, prin lucire de turcoază.
Tânărule, a ta față îmi apare străvezie,
Gemetul ce scoți e oare de amor sau de mânie,
Mâna cu inele grele și cu petre răsucite
Pe jungher sau pe șold fraged va voi să se invite?
Ah, pe junghiu! Și degrabă, căci tiranii încă râde
Conjurați de arvaniții cu a lor turbane hâde,
Încă mai jupoi țeranii, încă junele le smulge
Din a mumelor lor brațe, încă țara o mai mulge!
Tu te duci la Zante, unde în barcaz, la felinari
Te așteaptă a ta soră cu treizeci de palicari.
A ta soră! Zenaida² Cine-o vede se uimește,
Cine buzele de rujă, cine ochii i-i zărește
I se pare cum că Hero vie s-au împelițat
Să-l aștepte iar pe Leandros lângă-al mărilor palat.
Greaca are drăgănele, și parfum, și-nțelepciune
Ce primit-a de la grații, musulmana ca de prune
Are ochii ce prin deasa feregea abia-i prevezi;
Frânca are dinți de boabe de sîdef și ochii verzi;
O chirghiză face-n piață mahmudele zece mii,³
Vai, nebun ar fi acela ce pe ea ar târgui,
Că i-ar soarbe sărutarea peste perne de Șiraz
De-ar rămâne fără suflu, fără bujorii din obraz;
Machedoana, nu am coarde l-a mea arfă îndestule
Să îi cânt zulufi negri, sânurile nesătule

Și sprâncenele-mbinate, parcă-i arcul lui Amor:
E trufașă dar e dulce și-are ciucuri la botfor;
Neagră este egiptianca, ca o noapte de iubire,
Se topește în desmierduri, gungurește în delire,
Arde și se-ncolăcește ca o viță pe arac
Pe un boi de june mândru; talianca e un drac
Ce te-nșală și te vinde și se uită numa-n punge
Și ibovnicul își pune la răscruci de te împunge;
Sârba cea cu salbe multe peste peptul ca de crin
E sfoasă ca și ciuta, după ea cu toți suspin.
Nimăru-i ea nu-i dă floarea junii sale feciorii
Și se face maică blândă într-un schit de pe pustii;
Multe flori sunt, dar puține rod în lume au să poarte,⁴
Multe mărgăritărele sus pe ceriu ard departe,
Multe sunt femei cu ochii neguratici și codați:
Dar nici una nu-i mai dulce ca rumânca din Carpați.
Pletele prea lunge-i curge ca o apă volutoasă
Pân' la gleznelor ivite sub șalvarii de mătăasă,
Pân' la imineii d-aur și cu vârfuri răsucite,
Fața-i este alabastru, pleoapele-i sunt înnegrite
Cu kohl scump de Chios, pleoape ca ghiocii zuvelcați;
Gene grele și-ncurcate, pași mărunți și cletinați.
Inima-i se duce-n taină dup-al țării beizade,⁵
Calimachi, suflet putred, dar frumos ca viața e,
Fiul cânelui ce țara o mânca și-o bea la masă
Și curvarul mahalalei ce din răotăți nu iasă.
El e ghimpele ce-n sânul Zenaidei, rotunzior
Își făcu sălaș ca furii.

Dar, efendi narator,
Cam grăbiși cu diegesis și te luă gura-nainte.
Să purcedem dar din locul ce-l lăsarăm, fără minte,
Să ne înturnăm la junul Manoil⁶, ce lângă cârmă
Valul verde, orizonul cu privirea el le scârmă.

Se vărsa umbrirea serii în arhipelag, și mii
Cornulețe scot din valuri⁷ insulele fumurii.
Pe rotunda de lemn cârmă vezi un mugure că crește
Și o coadă cu ghimpi palizi din obadă să ivește,
Și în vârvu-i se desface un boboc ca de rubin:
Este trandafilul serii din cuprinsul levantin.
El desfoaie foi de purpur peste ceriul de rază,
El umbrește cu văpaia-i apa care schinteiază,
El pogoară-n suflet focul dorului nemărginit:
Dor de ducă, dor de arme, dor de mări, dor de iubit.
Gul⁸ arzând în alizee și picându-i focu-n golfuri,
Desfoindu-se pe insuli și pe case și pe corturi
Zugrăvând cu aur boturi de caice pe cleștar,
Punând sânge pe tăișe, iar pe sâni enibahar,
Gul vestind cu spuza-i țara împăratului Biulbiul.⁹
Noaptea cea cu berlianturi, de la Roma la Mosul.¹⁰
Manoil intră-n cămară și luă peana despicată,
O vârî în călămară ca în inem-o săgeată
Și cu rumena cerneală ca cu sânge scrise: „Odă
La Valahia săracă, jăcuită de Lup-vodă.“
Șterse; scrise: „Eleghie la mormânții din străbuni,
Pentru ca să se vădească jalea tristei națiuni“:

„Când plânge filomela în crâng de rosmarine¹¹
 Și gârle se-ncrețesc,
Insecta chiar când cântă sub razele divine
 Ce spre apus grăbesc,
Eu perna ud cu lacrimi, că-mi vine-n amintire
 A patriei nevoi,
Și-o mare fulgeroasă îmi crește în simțire
 Umblată de strigoi!

Străinule ce îmbli pentru a ta plăcere
 Pe apă sau pe jos,
Găsit-ai vreodată mai mare mângâiere
 Și un mai mult folos
Decât în câmpul verde smălțat cu floricele,
 Al țerii mele plai,
Decât în portul dulce cu ii și testemele¹²
 Al junelor bălai?

Ai zice că din raiu Valahia e ruptă
 Dar vai cât te înșeli!
Că astăzi sânu-i fraged de ciocoime-i suptă
 Și-i plină de mișeli!
Ce-ai fost odat, o, țeară, și ce-ai ajuns acuma
 Supt talpa din Fanar,
Că-ți tremur copilașii și crud răcnește muma
 Și grecii n-au habar.

Pe dalbele mormânturi eroilor din vreme
 Acum sunt buruieni,

SUMAR

PREFAȚĂ / 5

de Mircea Cărtărescu

CÂNTUL ÎNTÂI / 15

O, Levant, Levant ferice! A ta soră, Zenaida. Se vărsa umbrirea serii. Când plânge filomela. Iată sara se-ndesește. E iaurta chiorul, spaima apelor din jur de Zant. Ești ingles? Of, Zotalis, biet Zotalis! Țaruki i paluki. El vedea un nor de sânge. Manoile, cum te plâng!

CÂNTUL AL DOILEA / 27

Borges, ce-i mai zic și Înger. E un colț de stâncă șuie. Un cap d'operă de cină. Păsărică obidită. De sorbești tabac ești rege. Manoile, spune mie d-unde neamul tău să trage. Floare, floricea. Manoil jungherul scoase. Bravilor, pestriț și felurit e pământul. O, patrie, știu că lumile-s praf. Trei călugări în sutane

CÂNTUL AL TREILEA / 43

Știu că e zădărnicie. Zante, dulce plăsmuire. Scrisoare de la Iancu Aricescu. Lupul și alte lighioane. O beșică mare cât copola de la cășile lui Vodă. Am rămas singură în pavilionul de vest. Diable! Mais c'est trop! Somn, tu domn al neființii

CÂNTUL AL PATRULEA / 57

Toți suntem melodramatici. Languedoc Brillant, zuavul. Liubov, liubov. Jos, ce lux! Nici Monte-Cristo. În loc de chipu-i, el văzu o beizadea. Și-oi spune de Madelaine. Lângă un catart întinde moșul Ghiorghii un taroc

CÂNTUL AL CINCILEA / 76

Manoil găsi safirul. Hai, că am ajuns la Hosna. Ce v-am zis? E Dumnezelea! Dihăni noi, ciudoase, să iviră pe o rână. Au n-ați auzit de Zoe? Vive le son du canon. E om ce suie-n aer, atârnat de trei elici. Aur! Aur! Omul duh e, sete pură. Veac al nouășpe, te laud! Da nu-ți pasă dă orfanii ce muncește la patron? Da, vreu artă cu tendinți! Mudromu i cestitomu. Elvira, mai ții minte? Brav Iaurta. Cea școală 41. Ostrovul Hosna curse ca o steclă ce-i topită

CÂNTUL AL ȘASELEA / 96

Să făcea că-s într-o urbe. E arhipelagul tainic. Știe că bărbații miaun ca cotoii în căldure. Te-ntrebi de ce mi-i părul smult? Stop imagine! Sub ferești trei muzicanți. Politichie naltă. Oh, va fi ca-n raiu! Însă cine va cârmi? Ficatul lui Lumumba. HELLESPONT. Ercul cu caninii goi. Este insula întâia, ce în formă e de H. Spun elinii cum că Eco. Pân pădurile sâlhue. Dâן râpa arsă. Se-nfoaie flori de mină pe cărarea-ntorcheată. O fee goală pușcă

CÂNTUL AL ȘAPTELEA / 114

Microcosm și macrocosmos. Este omul o jivină sau e zeilor asemeni? Dară sufer și stejarii. Oasele încep a crește. Gol era ca o statuă. HALUCINARIA. Cetate dăltuită în porfir. Ci passă, Manuele. Spunemi ce e poesia. Un fantastic mehanism. De ce din umbră-mi ai fugit? De ce nu-s singur și nefericit? Numit ținut, grup simplu, falsă landă. E seară și ninge-ndesat. M-am retras într-o peșteră. Deodată mi s-a făcut moarte. Floare-a lumilor, val verde

CÂNTUL AL OPTULEA / 137

Estimp grelele barcaze. O, listopirați. Turcii crunți cu iatagane. Toți au aripe dă îngerii. Padișah a șapte neamuri, sunt un hoge, Nastratin. Mânia strică omenia. Măgariul și negustorul. Sunt țigani! Aide-n șatră, împărate. Cortul lui vătaf e mare. Oh, copile, ești Zotalis! Spovedanie să-ți fac. Dado, află că spre ștință m-aplecai. Vis avut-am. Acolo cășile-s dă friptură. Află, preaiubit Zotalis, că trăim numai o dată. Ție mă alătur. Uf, s-a dus și cântul ista

CÂNTUL AL NOUĂLEA / 160

Braga bun! Susan! Șerbeturi! Când dâ nouri o beșică. Decupă dân epopee bucățica cu balonul. La arătarea de mirare. Manoile, cuget nobil. Dar ce dracu faci? Dă-mi drumul. EU, MIRCEA CĂRTĂRESCU. Împregiur pirații sforăi. Miliardele dă stele. Cobor treptele cernite ale scării înghețate. Cu prapuri, cu cădelniți, cu-elohimi. Te-am căutat peste tot. Nu-n Talmud și nu-n descântec

CÂNTUL AL ZECELEA / 179

Fantasia, fantasia... Și intrarăm iar în Giurgiu. Babă știrbă cu zâmbiri. Grea beserică spăimoasă. Musă! ce odat pretins-ai. Un metamorfos. Totul este scriitură. Mormoloc eșit dân spaima dă codană ce-a visat. E Hermina. Doamne, unde-i omul nobil. O saca. Scrisoare cu pecete. Soare mândru să înalță p-a Valahiei ogoare. Dar e inima tenebră. Auctore, ce-o să fie cu acești preabuni ipochimi? Mai închei aci un tiv

CÂNTUL AL UNSPREZECELEA / 197

În palatele aprinse. Ar fi cu cale ca să aruncăm zapise. Nu, eu alta aș scornire. Este planul meu dâ toate ăl mai bun și cilibiu. E sara naltă și e Bărăganu-ntins. Un smău. Totuși noi suntem acilea-n Orient. Bucuresciul stă răsfrânt. În capul mesei large șade Vodă. E la nave va. O tâmplare minunată. Evoé! Ce biruință! Mais... d-acuma vine greul.

Boļi dă cĂrĂmizi antice! Trii sunt lacĂte. ÎnsĂ toţi sunt ca de abur. Nu, prietine, nu-i vrajĂ. Zgomot mare: pneuri, frĂne. Eu aş pune pĂ Manoli. Trei podghiazuri deşuchiate. S-au revizuit puterea. Miliţian cu walkie-talkie. Fiorituri,  nluminiuri

CĂNTUL AL DOISPREZECELEA / 228

O, Levant, Levant feroce. Filologos, cari deştuł cerci a pune pĂ dantea. E octombrie 30.  n fantastic clarobscurul palierului de bloc. O sticlĂ de Jidvei. Cristişor. Auctore,  ii tu minte. Ce sĂ facĂ învĂţatul. Bila dĂ cleştar plesneşte. Gene în gene staţi şi buze-n buze.  nsuţi, cetitore, kagemusha. Pentru sf nta Libertate. ADIO! LEVANTUL

AnexĂ

CĂNTUL AL UNSPREZECELEA / 245

(variantĂ)

NOTE ŞI COMENTARII / 291

GLOSAR / 369

POSTFA TĂ / 377

de Cosmin Ciotloş